

Democratie

vanuit Bijbels perspectief

F.B. Hole

In onze tijd zijn twee belangrijke ideeën betreffende het nationale, politieke en sociale leven wijd verbreid in de wereld. Ze zijn fundamenteel verschillend en oppervlakkig gezien totaal onverenigbaar, maar de huidige veranderende toestand kan ons ertoe leiden te verwachten dat er misschien toch een manier gevonden zal worden waarop ze samengebracht zullen worden in een bepaald soort verbinding. En de stem van de profetische Schriften sterkt ons in deze verwachting.

De twee belangrijke ideeën zijn respectievelijk de democratische en de imperialistische. Beide zijn duidelijk op het toneel verschenen.

Democratie presenteert zichzelf aan ons als het eindresultaat van de wijsheid van eeuwen. De geschiedenis geeft ons, zo mag wel gezegd worden, het lange en sombere verslag van de menselijke experimenten op het gebied van de kunst van het regeren, en vanuit de ervaringen uit het verleden heeft de democratische idee zich ontwikkeld en houdt zich nu staande onder verlichte naties. Democratie is – om de beroemde uitspraak van Abraham Lincoln te gebruiken – ‘regering van het volk, door het volk, voor het volk’. In de praktijk komt het erop neer dat het volk geregeerd zal worden door een *meerderheid* van het volk – want het is nooit eenstemmig en de minderheid zal dus moeten toegeven – en dat de meerderheid moet regeren door officieel erkende vertegenwoordigers ten behoeve van *alle* mensen, en niet alleen ten behoeve van de belangen van de meerderheid. Of dat ook werkelijk gebeurt, is natuurlijk een andere zaak.

De imperialistische idee heeft als leus: ‘Eenheid is kracht.’ In het nationale leven leidt deze idee tot groepen van landen en krachtige allianties en verbonden. In de politiek wordt ze zichtbaar in groepen van partijen die proberen samen te bereiken waartoe ze afzonderlijk niet in staat zijn. In maatschappelijk opzicht brengt ze enorme kartels, industriële federaties en bonden voort. Ze dreigt zelfs in de godsdienstige wereld de kop op te steken in de vorm van een federatie van ‘kerken’. Het is in feite een terugkeer naar de oude idee die de mensen van voor de zondvloed inspireerde tot hun plannen in Babel (zie Gen. 11:1-9).

Onze zorg wat dit onderwerp betreft, heeft helemaal niets te maken met de politieke voor- of nadelen van de democratie. We willen echter wel het licht verkrijgen dat het Woord van God erop werpt, en zo haar ware aard onderscheiden en rekening houden met het zekere einde waarheen de tijd haar zal leiden.

In de eerste plaats moeten we de Schrift onderzoeken om te zien hoe God wil dat de aarde geregeerd wordt. Hij heeft natuurlijk een mening over dit onderwerp, en hoe duidelijker we die begrijpen hoe meer we in de positie zullen zijn om te oordelen over elke theorie waarmee de mens maar is gekomen.

In het begin was Adam, in zijn ongevalen staat, in de positie van exclusief gezag gesteld. Hij was Gods beeld of vertegenwoordiger en had de heerschappij over de lagere klassen geschapen wezens (Gen. 1:26). Er is hier nog geen enkele gedachte aan gezag over andere mensen. Dit punt kwam pas aan de orde toen de zonde haar intrede had gedaan. Zijn autoriteit, als men dat zo kan noemen, was absoluut, en hij was alleen aan God verantwoording schuldig.

Toen de zonde de schepping was binnengetreken, verstreek er een lange periode waarin er geen verder gezag door God gedelegeerd werd aan de mens, en dus had geen enkele mens autoriteit over zijn medemensen. Dat tijdperk eindigde met de zondvloed.

Het eerste tijdperk na de zondvloed begon echter met een verdere delegatie van het gezag. Noach en zijn zonen na hem waren ervoor verantwoordelijk om Gods recht op de mens te handhaven, vooral wat betreft de heiligheid van het menselijk leven (zie Gen. 9:5-6). Hierbij delegeerde God aan bepaalde mannen het gezag over de mensen, tot zelfs aan de uitoefening van de doodstraf toe. Zo werd het patriarchale gezag ingesteld.

Onder hen die al spoedig daarna de vreze van God van zich wierpen en Hem niet wilden erkennen, (zie Rom. 1:28), veranderde dit gezag duidelijk van vorm. Het was niet langer patriarchaal van aard, maar kwam in handen van mannen van naam en faam, zoals Nimrod (Gen. 10:8-10), en na de spraakverwarring van Babel ontstonden er naties met hun 'koningen' (Gen. 12:15; 14:1-2).

Zij die nog steeds ontzag hadden voor God, hielden echter vast aan de patriarchale orde, totdat God het volk Israël ging bevrijden uit Egypte en Hij Mozes deed opstaan. Dit kenmerkte een nieuwe koers. Mozes werd door God met een gezag bekleed te midden van Israël dat ver uitging boven het gezag dat Noach had gekregen. Weliswaar werd dit gezag eerst afgewezen: de man 'die zijn naaste onrecht aandeed, stootte hem van zich en zei: Wie heeft u tot overste en rechter over ons aangesteld?' (Hand. 7:27), maar we lezen ook: 'Deze Mozes, die zij hadden verloochend door te zeggen: Wie heeft u tot overste en rechter aangesteld? – deze heeft God én als overste én als verlosser gezonden door de engel die hem was verschenen in de braamstruik' (vs.35). Mozes was inderdaad 'koning in Jesjurun' (Deut. 33:5), maar het was een informeel soort koningschap. Strikt genomen werd de theocratie ingesteld in Israël met Mozes als afgevaardigde en middelaar, en in die zin was hij koning.

Eeuwenlang was het gezag dat in Israël werd uitgeoefend van die orde, maar de macht ervan nam af; zij die het gezag uitoefenden, waren zeer inferieur wat betreft trouw en kracht. 'En er is in Israël geen profeet meer opgestaan zoals Mozes, die de HEERE kende van aangezicht tot aangezicht' (Deut. 34:10). De eruit voortvloeiende zwakte leidde tot de roep om een koning, zoals de volken die hadden (1 Sam. 8:5), en na de periode van de eigenzinnige koning die de keus van het volk was, deed God David opstaan en stelde een koninklijk gezag in op een juiste basis. David moest leider zijn over Gods volk en het oordeel uitoefenen over zijn vijanden (2 Sam. 7:8-9). Hij moest ook Israël, Gods eigendom, 'weiden', en dus heeft hij 'hen geweid met een oprecht hart en hen geleid met zeer bekwame hand' (Ps. 78:71-72). Davids gezag was absoluut, en hij moest *heersen*. Hij moest het *oordeel uitoefenen* als dat nodig was, maar ook zijn onderdanen *voeden* en *leiden*. Zijn regering moest absoluut, maar ook volkomen weldadig zijn.

Met het falen van Davids nakomelingen verdween de heerlijkheid van zijn heerschappij, en ten slotte gaf God het gezag over in handen van de heidenen. Allereerst werd het toevertrouwd aan Nebukadnezar, zoals we lezen in Daniël 2:37-38. En hoewel de droom van de machtige koning, zoals die is opgetekend in dat hoofdstuk, de veranderingen wat regeringsvorm betreft aankondigde die zich zouden voordoen, liet hij ook zien dat het gezag dat schuilging achter de regering, welke vorm die ook maar aannam, in handen van de heidenen zou blijven totdat de plotselinge uitoefening van goddelijke wraak over alle menselijke hoogmoed en misbruik van de toevertrouwde macht een voldongen feit zou zijn. Dan zou het koninkrijk opkomen dat voor eeuwig zal standhouden (zie vers 44), en dat koningschap zal gevestigd worden in de Mensenzoon, die absolute heerschappij zal uitoefenen tot zegen van de mensen (7:9,13). Hij zal Zich er echter in verheugen om de 'heiligen van de Allerhoogste' te laten delen in Zijn regering en hen daarvoor te gebruiken (vs.18,22), en ook een 'volk' dat het koningschap en de koninkrijken 'onder heel de hemel', dat wil zeggen: de aardse zijde ervan, zal bezitten (vs.27). Dit volk is natuurlijk Israël.

Deze korte schets van het verloop van de regering onder de mensen is toereikend om te laten zien dat door heel de geschiedenis heen er één belangrijk kenmerk is: God – en Hij alléén – is altijd de ultieme autoriteit.

Geen enkele mens heeft het wettige recht om gezag uit te oefenen over zijn medemensen, tenzij hij dat heeft ontvangen van God. Daarom wordt in gedeelten als Romeinen 13:1-6 en 1 Petrus 2:13-15 de christenen opgelegd dat zij de over hen gestelde overheden moeten gehoorzamen. De apostel Paulus houdt ons voor: 'Er is geen overheid dan door God, en die er zijn, zijn door God ingesteld' (Rom. 13:1).

Nu we hebben gekeken naar de regering zoals die ons wordt voorgesteld in de Schrift, willen we onze aandacht richten op de uitoefening ervan door hen aan wie het gezag op aarde is toevertrouwd. We zien dan onmiddellijk dat het verschrikkelijk misbruikt is, zoals dat gebeurt met alles wat de gevallen mens is toevertrouwd. Tirannie en egoïsme hebben overal welig getierd, en de geschiedenis vormt een verslag van de lange en pijnlijke worstelingen waardoor de volken zich van de ene regeringsvorm tot de andere hebben gewend, of aanpassingen hebben ingevoerd in hun verschillende regeringssystemen, in de vergeefse hoop om ideale omstandigheden te doen ontstaan. Van al deze veranderingen is de democratie de laatste, en haar verschijnen is geen verrassing voor iemand die goed op de hoogte is van alle wantoestanden waaruit ze is ontstaan.

We moeten haar echter niet vergelijken met haar voorlopers, maar met de idealen van de Schrift, die in het duizendjarig rijk ten volle verwerkelijkt zullen worden. En dan zien we onmiddellijk dat ze hopeloozer verdoemd is dan elke andere regeringsvorm die tot dusver het levenslicht heeft gezien, omdat ze openlijk en onbeschaamd God onttroont als het fundament en de bron van het gezag, en de mens – dat wil zeggen: 'het volk' – in Zijn plaats stelt. De kloof tussen deze twee is even breed als die tussen hemel en hel.

Voor de onvervalste democraat is er slechts één vraag die er werkelijk toe doet, namelijk: wat is de wil van het volk? De vraag wat *juist* is – wat, met andere woorden, de wil van God zou kunnen zijn – is totaal onbelangrijk. Wat het volk verlangt moet als het juiste beschouwd worden, en de

taak van een werkelijk democratische regering is het uitvoeren van de verlangens van het volk, de nederige dienaar zijn van de wil van het volk – hetzij juist of fout.

In deze kwestie is, net als in alle andere, het kruis van onze Heer Jezus Christus de ultieme toets voor de christen. In dat donkere uur was de gouverneur Pontius Pilatus de vertegenwoordiger van de keizer, en Christus moest voor zijn autocratische rechtbank terechtstaan. Maar in een ongebruikelijk moment van zwakte schoof de autocratie haar verantwoordelijkheid van zich af. Het verslag luidt als volgt:

‘Toen Pilatus nu zag dat het niets hielp, maar dat er veeleer opschudding ontstond, nam hij water en waste zijn handen ten aanschouwen van de menigte en zei: Ik ben onschuldig aan het bloed van deze Rechtvaardige; het is uw zaak!’ (Matth. 27:24).

‘Met luider stem echter hielden zij aan en eisten dat Hij zou worden gekruisigd; en hun stemmen en die van de overpriesters kregen de overhand. En Pilatus besliste dat hun eis moest gebeuren’ (Luk. 23:23-24).

Als vertegenwoordiger van de keizer schoof Pilatus zijn verantwoordelijkheid voor de hele zaak van zich af, en handelend als een uitvoerend ambtenaar van een democratie die voor even de scepter zwaaide, besliste hij **‘dat hun eis moest gebeuren’**.

Gezien als een uiting van democratische principes kan dit gebeuren misschien als *juist* beschouwd worden. Maar vanuit elk ander standpunt bezien, was dit het meest ongehoorde *onrecht* uit de hele wereldgeschiedenis.

Als we nu teruggaan naar Nebukadnezars droom in Daniël 2, kunnen we waarschijnlijk beter de betekenis begrijpen van het leem dat verschijnt wanneer de voeten van het beeld bereikt worden.

Daniël's visioen in hoofdstuk 7 beschrijft het verloop van de vier grote heidense wereldrijken in hun manier van omgaan met de mensen en ze worden voorgesteld als wilde beesten in hun verwoestende macht. Nebukadnezars droom, daarentegen, toont ons dezelfde vier wereldrijken maar dan beschreven in hun karakter en de kwaliteit van hun regeringen, en wat hen dus kenmerkt, is een gestage teruggang in de metalen die zichtbaar worden.

God is de ‘tijden van de heidenen’ begonnen met een ideale regeringsvorm, hoewel de man die de regering uitoefende verre van ideaal was. Dat het inderdaad een ideale vorm was, wordt aangetoond door het feit dat God ernaar terug zal keren gedurende het duizendjarig vrederijk, wanneer de ideale Man zal verschijnen, door Wie Hij ‘het aardrijk in gerechtigheid zal oordelen’ (Hand. 17:31), en dan zal alles spoedig vrede en zegen zijn.

Toen de wereldrijken elkaar opvolgden, weken de mensen af van het gouden ideaal en voerden menselijke aanpassingen in, en de regering werd zilver, koper en ijzer, terwijl er steeds meer goddelijke gedachten vergeten werden en menselijke systemen op de voorgrond traden.

Maar pas in de laatste fase van het laatste wereldrijk – het Romeinse – vinden we voor de eerste keer de vermelding van leem, een niet-metalen substantie. Dit was een duidelijke voorzegging

dat er voor het einde in het heersende regeringssysteem een principe geïntroduceerd zou worden dat niet zozeer een verdere aanpassing van het oude zou zijn, maar dat er radicaal en fundamenteel van zou verschillen. Daardoor zou dat koninkrijk 'gedeeltelijk sterk en gedeeltelijk broos' zijn (Dan. 2:42). Daniëls interpretatie van het ijzer vermengd met modderig leem is: 'ze zullen zich door menselijk zaad vermengen, maar ze zullen zich niet aan elkaar hechten, zoals ijzer zich niet vermengt met leem' (vs.43).

Het 'ze' in dit vers lijkt te verwijzen naar hen in wier handen het gezag voorlopig rust.

We aarzelen niet om hierin een voorzegging te zien van het opkomen en het wijdverspreid-zijn van een democratie in de laatste dagen. Het gezag dat zijn oorsprong in God vindt en het gezag dat zijn oorsprong vindt in de mens zijn net zo verschillend van elkaar als goud of ijzer of een ander metaal verschilt van leem. De twee zaken mogen dan vermengd worden – ze zijn gedeeltelijk onverbrekelijk gemengd in onze moderne theologie en de praktijk van de regering – maar het leidt slechts tot zwakte en broosheid; en al spoedig zal de steen die niet door mensenhanden werd uitgehouden, deze vermenging de genadeslag toebrengen (zie vs.45).

Als iemand zich niet kan verzoenen met wat we hierboven gezegd hebben betreffende de profetieën over het komende door de satan geïnspireerde hoofd van het hersteld Romeinse Rijk, willen we hem vragen te bedenken dat in de praktijk de overgang van democratische naar imperialistische vormen zeer gemakkelijk is. Laat er een buitengewoon geniaal man opstaan die in zichzelf precies de geest van 'het volk' lijkt te belichamen, en er is niets gemakkelijker voor hem dan zich meester te maken van de macht die theoretisch gesproken het volk toebehoort, en het grillige en volgzame volk zal er graag mee instemmen. De loopbaan van Napoleon I, die voortkwam uit de Franse Revolutie, is daar een toepasselijk voorbeeld van. Het komende 'beest' uit Openbaring 13 stijgt op 'uit de zee', dat wil zeggen: uit de menigten van mensen die zich in een toestand van opschudding en onrust bevinden.

Het is daarom meer dan waarschijnlijk dat deze komende 'superman' in theorie hartstochtelijk vast zal houden aan democratische instellingen, terwijl hij in de praktijk een autocratische heerschappij uitoefent – ijzer vermengd met leem.

De lezer die ons tot hiertoe geduldig gevolgd heeft, zal misschien de vraag opwerpen wat we willen bereiken met het schrijven van dit alles, gezien het feit dat we, zoals gezegd, geen politieke bedoelingen hebben. Daarom erkennen we zonder enige terughoudendheid, dat het ons erom gaat dat wijzelf en alle gelovigen ons in ons hart veel grondiger afscheiden van 'de tegenwoordige slechte wereld' (zie Gal. 1:4).

We weten maar al te goed dat niets anders dan een blijvend besef van de voortreffelijkheid van de kennis van Christus Jezus onze Heer onze harten werkelijk kan uittillen boven het niveau van de wereld en haar ideeën. Toch heeft de ontmaskering van de politiek en intriges van de wereld bij het licht van de Schrift haar waarde, en hiervoor spannen we ons met dit schrijven dan ook in.

De lamp van het profetische woord moet volgens 2 Petrus 1:19 schijnen in een duistere of 'smerige' plaats. Laat de lamp zijn stralen werpen op de hooggeroemde principes van de sociale democratie, en zie hoe 'smerig' ze dan lijken. Het kleverige leem kan verguld worden, maar het is beslist geen goud! De wijze christen zal er niet veel enthousiasme aan verspillen.

En wat een helder licht werpt deze lamp op de netelige kwestie of een christen zou moeten stemmen en zich in het algemeen met politiek bezighouden. Er wordt van ons verlangd dat wij de positie accepteren van een radertje in de machinerie die 'het volk' genoemd wordt, die zich die functie op het gebied van de regering heeft toegeëigend die alleen God toebehoort. Zouden wij dat doen? JA! – als we geloven in het moderne humanistische 'evangelie' dat Jezus vermenselijkt en de mens vergoddelijkt. Maar als wij geloven dat de verlossing niet van het volk is maar van de Heer, dan luidt het antwoord NEE!

Het wereldsysteem is verdoemd. Laten we niet aarzelen in ons getuigenis aangaande dit feit. Uit de ophanden zijnde catastrofe moeten zielen gered worden door de overweldigende genade van onze Heer. Het is onze taak om hen op te zoeken, om te getuigen van onze Heer Jezus Christus. Laten we geen tijd verspillen aan vergeefse inspanningen om het wankelende systeem te ondersteunen, maar laten we ons bezighouden met het grote werk dat de Heer ons toegewezen heeft. Er geheel en al zijn voor Hem en voor Zijn belangen houdt in dat we ons geheel en al afzijdig houden van de wereld en haar hoop.

Onze hoop is niet gevestigd op een vervolmaakt systeem van democratie, maar wij verwachten 'de Heer Jezus Christus (...), Die het lichaam van onze vernedering zal veranderen tot gelijkvormigheid aan het lichaam van Zijn heerlijkheid' (Fil. 3:20-21. En zolang wij op aarde zijn, kijken we uit naar het opkomen van het Koninkrijk van Christus door de God van de hemel, dat niet te gronde zal gaan maar eeuwig stand zal houden (zie Dan. 2:44).

(Vertaald uit *Scripture Truth* Vol. 12, 1920, p. 108.)